

Kommunstyrelsekontoret

Handläggare: Mikael Forssander
Titel: Beredningsansvarig
E-post: mikael.forssander@norrtalje.se

Till: Val- och demokratinämnden

Återremiss: Förslag till ändrade valdistrikt mandatperioden 2026–2030

Förslag till beslut

Val- och demokratinämnden föreslår:

Kommunfullmäktige antar förslaget till ändrade valdistrikt enligt kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Val- och demokratinämnden behandlade vid sitt möte i mars 2025 ett förslag till förändrade valdistrikt inför de Allmänna valen 2026. Nämnden valde att återremittera förslaget för att förvaltningen skulle se över hur nedan angivna punkter ytterligare kan arbetas in i förslaget:

1. Att inom valdistrikten hålla ihop mindre samhällen.
2. Att beaktas historiska kontexter, bygder och undvika förändringar av valdistrikten där så är möjligt.
3. Att tydligare beakta långa reseavstånd för främst de boende i de norra delarna av kommunen.

Efter att ärendet har återremitterats har förvaltningen gjort en översyn och kompletterat underlaget med en bilaga som beskriver reseavstånd för några av de orter som omfattas av de förändrade valdistrikten. Vidare har det tidigare förslaget ändrats så Norrtälje – Björnö har ändrats till Frötuna – Västra och inkluderar området kring Frötuna kyrka som i det tidigare området föreslogs tillhöra Norrtälje Södra. I och med den förändringen föreslås distriktet Norrtälje Södra behålla sitt tidigare namn Norrtälje – Flygfältet. Avslutningsvis har även namnsättningen i Rimbo setts över så att det tydligare framgår vilka områden distriktet omfattar.

I dialog med val- och demokratinämndens presidium har även förslaget ändrats så att Herräng och Lohärad-Malsta behålls som valdistrikt med några mindre gränsjusteringar. Utöver det har tidigare valdistriktet Hallstavik Västra ändrats så att den omkringliggande landsbygden tillförs valdistriktet Edebo-Häverö. Samtliga förändringar redovisas i bilaga 1 till kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtande.

Ärendet

Enligt vallagen ska respektive länsstyrelse fastställa valdistriktsindelningen i länets kommuner utifrån förslag från kommunen. Kommunfullmäktige behöver därför fastställa ett förslag till valdistriktsindelning inför de Allmänna valen 2026.

Formellt ska ett valdistrikt ha mellan 1000–2000 röstberättigade om inte särskilda skäl föreligger. Norrtälje kommun är idag indelad i 43 valdistrikt där 13 av dessa är mindre än 1000 röstberättigade. Nuvarande distriktsindelning fastställde länsstyrelsen inför de allmänna valen 2022 men några mer omfattande förändringar har inte genomförts sedan 2013 då en större revidering gjordes. Den omfattade framför allt distrikten i den norra kommundelen.

Inför arbetet med översynen av valdistrikten identifierade Kommunstyrelsekontoret nedanstående fem punkter som den nya indelningen behövde adressera. De bygger på erfarenheterna vid EU-valet och synpunkter både från väljare och röstmottagare:

1. Norrtälje stads östra ytterområden och gränsen mot valdistriktet Estuna.
2. Valdistriktsindelningen av landsbygden kring Norrtälje stad.
3. Björnö-områdets tillhörighet i valdistriktet Frötuna Norra och i förläningen indelningen av Frötuna i två distrikt.
4. Behovet av valdistriktet Norrtälje: Färsna-Öster Knutby.
5. Valdistriktsindelningen av Hallstavik och Herräng med tillhörande landsbygd.

Den övergripande inriktningen presenterades för val- och demokratinämnden i november 2024 och utifrån det tog kommunstyrelsekontoret fram det första förslaget. I samband med att förslaget behandlades av val- och demokratinämnden valde nämnden att återremittera förslaget för att se över hur nedan angivna punkter ytterligare kan arbetas in i förslaget:

1. Att inom valdistrikten hålla ihop mindre samhällen.
2. Att beaktas historiska kontexter, bygder och undvika förändringar av valdistrikten där så är möjligt.
3. Att tydligare beakta långa reseavstånd för främst de boende i de norra delarna av kommunen.

Genomförda förändringar efter återremissen

Efter att förslaget återremitterats har kommunstyrelsekontoret gjort en mindre omarbetning av förslaget. I sak har förvaltningen ändrat Norrtälje – Björnö till Frötuna – Västra och inkludera området kring Frötuna kyrka som i det tidigare förslaget tillhörde Norrtälje Södra. I och med det föreslås distriktet Norrtälje Södra behålla sitt tidigare namn Norrtälje – Flygfältet. I realiteten innebär förslaget alltså att Frötuna delas i ett östligt och ett västligt distrikt snarare än dagens nord-sydliga delning. Förslaget har genomfört utifrån nämndens inriktning att beakta historiska kontexter.

Vidare har också en översyn av namnen i valdistrikten i Rimbo genomförts eftersom det i den nya indelningen var otydligt vilka områden som avsågs. De föreslås nu heta Rimbo Östra och Rö, Rimbo Centrum och Långsjö, Rimbo Bålbro-Västertorp och Rimbo Håsta-Vallby. Utöver det har också ett tydligare underlag tagits fram som mer överskådligt beskriver förändringarna (se bilaga 1) samt en digital karta tagits fram. Länk till denna finns längst ner i detta dokument. **Observera** att det krävs uppkoppling mot kommunens nätverk för att ta del av den. Beträffande övriga delar av återremissen har förvaltningen följande att framföra:

Mindre samhällen

Vad gäller att hålla ihop mindre samhällen har förvaltningen sett över samtliga distrikt och förutom Svanberga är det inga mindre samhällen som är delade mellan valdistrikten. Svanberga är redan idag delat mellan distrikten Söderby Karl och Estuna där Risslingby och Vintra tillhör förstrnämnda distrikt medan övriga delar av Svanberga tillhör Estuna (se bilaga 2). Genom att flytta gränsen för Söderby Karl söderut till strax norr kan antalet röstberättigade höjas från 920 till 1056 vilket då skulle innebära att valdistriktet faller inom den lagstadgade gränsen om 1000–2000 röstberättigade. Att det skulle föreligga något särskilt skäl för att Söderby Karl skulle vara mindre än 1000 röstberättigade kan

förvaltningen inte se eftersom det är möjligt att öka antalet röstberättigade genom att göra den föreslagna förändringen.

Historiska kontexter

Beträffande den andra punkten att beakta historiska kontexter är det i praktiken svårare att göra. Norrtälje kommuns valdistriktsindelning har vuxit fram organiskt under de mer än 50 år som kommunen funnits. Vad gäller distrikten på landsbygden bygger dessa till stor del på de gamla sockengränserna från perioden före 1863 då de upphörde till förmån för föregångarna till dagens kommuner. En utmaning med denna indelning är att den inte har lagstöd och dessutom har många av dessa socknar färre än 1000 röstberättigade vilket gör att det inte kan fungera som indelning för valdistrikten utifrån vallagens bestämmelser. Resmönstren i många av dessa områden har dessutom förändrats över de snart 150 åren vilket gör att den traditionella indelningen inte överensstämmer med dagens.

Utifrån dessa faktum har förvaltningen tagit fram ett förslag som bygger på att så få distrikt som möjligt ska ha färre än 1000 röstberättigade eftersom kommunstyrelsekontoret har svårt att se att det finns särskilda skäl för merparten av distrikten. I det förslag som förvaltningen har presenterat är det tre distrikt som har färre än 1000 röstberättigade och det är Blidö (988 röstberättigade), Frötuna Västra (985) och Norrtälje hamn (953). Av dessa förväntas de två sistnämnda att överstiga 1000 röstberättigade under den kommande fyraårsperioden till följd av planerad byggelse. Blidös särskilda skäl är att distriktet är beläget på en ö och gränserna kan inte förändras på ett enkelt sätt för att öka antalet röstberättigade.

Efter dialog med val- och demokratinämndens presidium har förslaget ändrats så att Herräng och Lohärad-Malsta föreslås behållas som egna valdistrikt. Båda dessa distrikt har färre än 1000 röstberättigade. Herräng har 897 röstberättigade och Lohärad-Malsta 885. Vidare innebär förändringen också att Estuna har 945 röstberättigade. Vad gäller dessa förändringar kan det föreligga ett särskilt skäl att behålla valdistriktet Herräng eftersom valdeltagandet är lågt i distriktet och om distriktet skulle tillföras Hallsta Norra så skulle det kunna innebära att valdeltagande blir ännu lägre eftersom reseavståndet blir en försvårande omständighet för att rösta.

Vad gäller de båda andra distrikten, Estuna och Lohärad-Malsta, ligger båda dessa distrikt i närheten av Norrtälje och framförallt orten Svanberga, som ligger i distriktet Estuna, är en tillväxtort varför båda dessa orter på sikt lär växa så att de omfattar 1000 eller fler röstberättigade.

Långa reseavstånd

I det förslag som förvaltningen arbetade fram initialt hade Kommunstyrelsekontoret tagit hänsyn till reseavstånd framför allt i de norra kommundelarna. Till exempel har Järsjö i den nordvästra kommungränsen idag 23,8 km till vallokalen medan den föreslagna indelningen innebär att avståndet minskar till 13,3 km. Detsamma gäller området Skärsta i västra Hallstavik som idag har 12 km till lokalen i Skebobruk men som med förslaget skulle få cirka 1 km till sin vallokal. Detsamma kan sägas gälla om Edebo som kommer att få 4,3 km till vallokalen jämfört med dagens 5,6 km eller Bergby som idag har 13,2 km till vallokalen i Herräng men som med föreslagen ändring skulle få 7 km till lokalen i Grisslehamn.

De enda egentliga orterna som skulle få ett längre avstånd i förvaltningens ursprungliga förslag är Herräng (10 km), Lohärad (9 km), Malsta (3,3 km) och Skebobruk (12 km). Vad gäller dessa orter så blir avståndet längre eftersom distriktet föreslås att tas bort i det förslag som förvaltningen har tagit fram. Efter återremissens föreslagna förändringar är det dock bara Skebobruk som får ett längre avstånd.

Sammantagen bedömning

Förvaltningens sammantagna bedömning är genom de ovan beskrivna förändringarna och det kompletterande underlaget har förvaltningen sett över punkterna som nämnden framförde. Vidare har förvaltningen gjort förändringar där det varit möjligt och reviderat förslag utifrån motiveringen till återremissen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kommunstyrelsekontorets stabs- och planeringsavdelning i samverkan med samhällsbyggnadskontoret kart- och mätenheten. Ärendet har även delgivits kommunstyrelsekontorets Näringsliv- och etableringsenhet utifrån ärendets landsbygds- och skärgårdsperspektiv.

Ekonomiska konsekvenser

En förändring av valdistrikten kommer att få gynnsamma ekonomiska konsekvenser. De direkta besparingarna är relativt låga sett till nämndens totala ram under ett valår men förslaget innebär en effektivisering av hela valadministrationen vilket gör att den indirekta besparingen blir högre. Både vad gäller logistik och bemanning. Jämfört med det första förslaget innebär förändringarna i återremissen att besparingarna blir lägre eftersom antalet valdistrikt endast minskas med ett valdistrikt.

Konsekvenser för barn

Ärendet bedöms inte få några konsekvenser för barn.

Landsbygds- och skärgårdsperspektiv

Någon förnyad analys av vilka förändringar förslaget innebär utifrån ett landsbygds- och skärgårdsperspektiv har inte genomförts utifrån återremissen. I samband med att ärendet lyftes till nämnden i mars framförde förvaltningen att förslaget har ett landsbygds- och skärgårdsperspektiv men att det är svårt att bedöma vilka effekter det kommer att få. Avståndsmässigt kommer flera väljare att få kortare eller likvärdigt avstånd till sin nya vallokal utifrån förslaget till distriktsindelning

Jenny Nordström
Tf. kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Johan Hernman
Stabs- och planeringschef
Stabs- och planeringsavdelningen

Bilaga/Bilagor

Bilaga 1-lista över Norrtälje kommuns nuvarande och föreslagna valdistrikt med kommentarer över förändringarna

Bilaga 2 – Karta över Norrtälje kommuns gällande och föreslagna valdistrikt. [myCarta WebMap](#), länk endast tillgänglig via kommunens nätverk

Bilaga 3 – Reseavstånd från platser som förändras av valdistriktsindelningen

Bilaga 4 – Val- och demokratinämndens beslut, § 18, den 11 mars 2025.

Beslut skickas till

Kommunstyrelsen